

Uniwersytet
ŁÓDZKI

RELIGIOZNAWSTWO

PROGRAM KIERUNKU

II STOPNIA STUDIÓW STACJONARNYCH

przygotowany przez grupę autorów, nauczycieli akademickich Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego na podstawie i w zgodności z Ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późniejszymi zmianami, tj. z 2012 r. poz. 1544, z 2013 r. poz. 675, 829, 1005, 1588, 1650, z 2014 r. poz. 7, 768, 821, 1004, 1146, 1198)), z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253 z 2011 r. poz. 1520), z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. z 2011 r. nr 179 poz. 1065), z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2014 r. poz. 1145), ze Statutem Uniwersytetu Łódzkiego przyjętym uchwałą Senatu UŁ nr 422 z dnia 23 stycznia 2012 r. z późniejszymi zmianami (tekst jednolity obejmujący zmiany wprowadzone Uchwałą nr 160 Senatu UŁ z dnia 22 kwietnia 2013 r. i Uchwałą nr 230 Senatu UŁ z dnia 18 listopada 2013 r.), z Uchwałą nr 192 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 10 czerwca 2013 r. w sprawie wytycznych w zakresie tworzenia programów kształcenia w Uniwersytecie Łódzkim, z Zarządzeniem nr 177 JM Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 30 września 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedury tworzenia i modyfikowania programów kształcenia (harmonogram działań), ze Strategią Uniwersytetu Łódzkiego oraz Strategią Wydziału Filozoficzno-Historycznego, z Regulaminem Studiów w Uniwersytecie Łódzkim, przyjętym Uchwałą nr 310 Senatu UŁ z dnia 4 kwietnia 2011 r. z późniejszymi zmianami (wprowadzonymi Uchwałą Senatu UŁ nr 477 z dnia 23 kwietnia 2012 r.; Uchwałą Senatu UŁ 159 z dnia 22 kwietnia 2013 r.; Uchwałą Senatu UŁ nr 343 z dnia 28 kwietnia 2014 r.).

***W** pragnieniu doskonalenia współczesnej polskiej edukacji akademickiej i pozytywnego pomnażania oferty edukacyjnej Uniwersytetu Łódzkiego; w przekonaniu o właściwym czasie dla uzupełnienia tejże o studia fundamentalnego znaczenia, których dotąd w macierzystej Uczelni wyraźnie brakowało; w nadziei jak najdoskonalszego wykorzystania naukowego i dydaktycznego potencjału pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego wszystkich jego części instytucjonalnych i naukowych; w poczuciu, że współczesnym językiem efektów kształcenia można opisać kierunki akademickie przysparzające Rzeczypospolitej świadomych obywateli przygotowanych do poruszania się zarówno w przestrzeni publicznej, jak i na rynku pracy; że humanistyczna oferta akademicka winna zmieniać się w rytmie potrzeb publicznych; z chęci dodatkowego podkreślenia pozycji Łodzi na polskiej mapie akademickiej w siedemdziesięciolecie naszej Almae Matris i z woli poprawy jakości ojczystego dyskursu publicznego przez wychowanie kompetentnych i racjonalnych jego uczestników*

**przedkładamy niniejszym i proponujemy program studiów stacjonarnych
RELIGIOZNAWSTWO pierwszego i drugiego stopnia**

1. NAZWA KIERUNKU STUDIÓW

Religioznawstwo, studia stacjonarne II stopnia

2. OPIS KIERUNKU

Religioznawstwo jest jedną z interdyscyplinarnych nauk humanistycznych (dyscyplin naukowych), o niekwestionowanej naukowości: 1. charakteryzuje się krytycznym naukowym racjonalizmem; 2. przyczynia się do powstania rezultatów naukowych o twórczym, odkrywczym charakterze; 3. język opisu pozwala na należyte i niesprzeczne ujęcie ustaleń; 4. wypracowano dlań procedury i postępowanie badawcze posługujące się metodami naukowymi; hołduje postawie krytycyzmu; 5. podporządkowuje kryterium prawdziwości prawomocność ustaleń, bez przesądzającego odwoływania się do czasu i miejsca sformułowania ustaleń; 6. egzystuje w potocznej świadomości naukowej jako jednolita dyscyplina (nauka), mimo konstatowanej naturalnie polidyscyplinarności; 7. postęp naukowy zachodzi w wyniku konfrontacji badań prowadzonych w kilkuset ośrodkach akademickich na całym świecie; 8. religioznawstwo może poszczycić się potężną – syntetyczną, podręcznikową, analityczną, monograficzną, przyczynkarską – literaturą przedmiotu oraz własnymi czasopismami naukowymi.

Na sposób naukowy z teoretycznym namysłem uprawiane co najmniej od połowy XIX w., jest religioznawstwo nauką o wielostopniowej wewnętrznej systematyce (w ramach głównych dziedzin/subdyscyplin: religioznawstwa ogólnego i teorii religioznawstwa, historii religii, filozofii religii, socjologii religii, geografii religii, fenomenologii religii, etnologii religii). Z natury interdyscyplinarne, wykorzystuje doświadczenia historii i historiografii, filozofii, teologii, antropologii, źródłoznawstwa, etnologii i etnografii oraz socjologii. Uprawiane na kilkuset uniwersytetach europejskich i amerykańskich, dopracowało się kilkudziesięciu szkół metodologicznych oraz własnych kongresów międzynarodowych. Dzięki aktywności naukowej polskich etnografów, teologów, orientalistów, indoeuropeistów, historyków, teologów i filozofów, na ziemiach polskich zaczęło rozwijać się także w drugiej połowie XIX w., przy czym pierwsze akademickie katedry historii religii i religioznawstwa powstały w okresie międzywojennym. Rozwój dziedziny trwa odtąd w Polsce nieprzerwanie, zarówno pod względem instytucjonalnym, jak i wydawniczym (czasopisma naukowe, rodzime syntezy i monografie religioznawcze).

Znaczenie religioznawstwa zasadza się zarówno na szerokim i wieloaspektowym przedmiocie poznania, dialogu z innymi naukami humanistycznymi, jak i roli religii w kulturze i poszczególnych przejawach życia publicznego. Wzrastająca rola kwestii religijnych w dyskursie publicznym, politycznym i publicystycznym, zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami, przemiany w religijności i zachodząca sekularyzacja, niebezpieczeństwo wykorzystywania argumentów religijnych w walkach i konfliktach, a także groźba wyparcia wiedzy religioznawczej przez poszczególne ujęcia wyznaniowe, jak też potrzeba lepszego tłumaczenia dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości i lepszego dbałości o kulturowe, duchowe i materialne dziedzictwo – wszystkie te

elementy wskazują na wartość powstania studiów religioznawczych na uczelni publicznej i świeckiej, przedstawiających poszczególne aspekty wiedzy z dziedziny w sposób swobodny i przez pryzmat wielu ujęć. Studia takie winny przyczyniać się do pogłębiania wiedzy, umiejętności i wartości/postaw, a w konsekwencji zaspokajać potrzeby poznawcze i edukacyjne zarówno studentów przynależących do poszczególnych wyznań, jak i agnostyków i ateistów.

Studia religioznawcze I i II stopnia zostały przygotowane przez grupę pracowników naukowych Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ. Jest to program całkowicie autorski, choć odwołujący się do najlepszych europejskich i amerykańskich doświadczeń metodologicznych w konstruowaniu studiów z dziedziny. Podkreślamy, że w realizację programu zaangażowani będą naukowcy reprezentujący wszystkie nauki uprawiane w ramach Wydziału i pochodzący ze wszystkich jego instytucjonalnych części – historycy, filozofowie, etnologowie i antropologowie, archeologowie, historycy sztuki. Program pisany był m.in. na podstawie rozesłanego do wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału pytania ankietowego, dotyczącego ich kompetencji i propozycji tematycznych. Zweryfikowane i uzgodnione z myślą przewodnią obu programów, stały się one podstawą holistycznego, łączącego wiele ujęć dyscyplinarnych otwartego programu. Wobec powyższego, program nie jest propozycją stworzoną na zasadzie hipotezy albo postulatycznego spojrzenia na konstrukcję oferty dydaktycznej – jest mocno osadzony w rzeczywistych możliwościach prowadzenia nauczania akademickiego, wykorzystuje najlepszą wiedzę i doświadczenie naukowców.

Poza wskazanymi na stronie 1 niniejszego dokumentu aktami prawnymi, ogólnopolskimi oraz uczelnianymi, autorzy kierunku wzorowali się również na podręcznikach MNiSW wyjaśniających ideę krajowych ram kwalifikacyjnych, w tym *Autonomia programowa uczelni. Ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego* (opr. E. Chmielecka, Projekt Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Krajowe Ramy Kwalifikacji w szkolnictwie wyższym jako narzędzie poprawy jakości kształcenia” Priorytet IV PO KL, Działanie 4.1. Poddziałanie 4.1.3.). W zakresie wzorców międzynarodowych, podobnie jak łódzcy filozofowie przygotowujący nową wersję programu kierunku filozofia autorzy sięgnęli do *Subject Benchmark Statement* opracowanych w The Quality Assurance Agency for Higher Education, korzystając z wydanej w październiku 2014 r. najświeższej wersji *SBS: Theology and Religious Studies* (przygotowana przez kolegium autorów z uniwersytetów m.in. w Edynburgu, Chester, Londynie, Belfaście, Durham, Liverpoolu, Sheffield, Gloucester, Cardiff, z udziałem przedstawiciela pracodawców i studentów). Po przygotowaniu siatki obu stopni, konfrontatywnie przejrzano szereg programów studiów religioznawczych, krajowych i zagranicznych. Porównanie wykazało wartość przedkładanej tutaj propozycji, jako pełnowartościowej, spełniającej wymagania, a jednocześnie zachowującej oryginalność na tle porównywanym.

Ważnym elementem przygotowawczym było rozpoznanie potrzeb rynku pracy i przestrzeni publicznej. Elementy wiedzy religioznawczej okazały się ważnym komponentem przygotowania do wykonywania wielu zawodów, a także w klarowny sposób dawały się dostrzec w liczbie wymagań, jakie rzeczywistość stawia przed osobami wykonującymi ważne misje publiczne i społeczne. Tego rodzaju wiedza i umiejętności zostały wyrażone w przygotowanych efektach kształcenia. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów wydziału przeprowadzono ponadto ankiety wskazujące z jednej strony na zainteresowanie kierunkiem, a z drugiej na brak konkurencji pomiędzy nowo tworzoną religioznawstwem a istniejącą ofertą dydaktyczną Wydziału.

Oba stopnie studiów religioznawczych są zróżnicowane i ukształtowane tak, by mogły służyć zarówno ścieżce konsekwentnej, jak i niekonsekwentnej, tj. by ogół efektów kształcenia odnośnie do wiedzy, umiejętności i postaw stanowił wartościową i przydatną całość zarówno dla osoby studiującej tylko na studiach licencjackich bądź uzupełniających magisterskich, jak i dla studiujących na obu kierunkach.

Studia religioznawcze II stopnia dostarczają pogłębionej wiedzy i wyselekcjonowanych umiejętności w zakresie religioznawstwa i jego poszczególnych subdyscyplin, w odniesieniu do głównych religii, systemów religijnych i duchowości dawnej i współczesnej. Inaczej niż studia I stopnia ułożone są co do zasady problemowo, a perspektywa chronologiczna i diachroniczna daje się tylko zarysowo zauważyć w siatce przedmiotów. W siatce II stopnia w równowadze reprezentowane są najważniejsze subdyscypliny religioznawcze. Przedstawiane kwestie problemowe są powiązane z najistotniejszymi zagadnieniami dotyczącymi religii, wpływającymi na rzeczywistość obecną, przejawiającymi się w kulturze europejskiej, względnie mającymi zasadnicze znaczenie w historii religii, a wymagającymi specyficznej wiedzy i spójnego metodologicznego ujęcia. Ostatni z wymienionych względów dyktował umieszczenie w programie m.in. opcji I: Wybrane zagadnienia chrześcijaństwa średniowiecznego, opcji II: Religie starożytne (poświęconego m.in. religiom Iranu oraz starożytnego barbaricum), opcji III: Religia indoeuropejska, zajęć anglojęzycznych *The Jews of Poland and the East Central Europe in the 20th century* (wszystkie wymienione w I semestrze), opcji VI: Chrześcijaństwo nowożytne i współczesne oraz zajęć monastycyzm od starożytności do początków doby nowożytnej (oba w II semestrze), ćwiczeń konwersatoryjnych *Prześladowania religijne – tolerancja religijna*, opcji VIII: *Religie a rzeczywistość świecka – współczesność*, opcji IX: Wybrane zagadnienia teologiczne i filozoficzne, zajęć dotyczących monastycyzmu nowożytny i współczesny oraz ekumenizmu chrześcijańskiego (wszystkie w III semestrze), wreszcie opcji XII: *Religia w świecie współczesności, jak i zajęć 'Islamizm i fundamentalizm islamski', 'Sobór Watykański II i katolicyzm współczesny' oraz 'Nowy ateizm i inne prądy współczesnego ateizmu'* (w IV semestrze).

Ważny, specyficzny komponent II stopnia studiów religioznawczych stanowią zajęcia dotyczące funkcjonowania religii w sferze kultury, literatury i sztuk wizualnych. Są to m.in. zajęcia 'Architektura sakralna i sepulkralna', 'Przemiany rytuału i stroju liturgicznego', opcja V: Kontekst i scenografia kultu religijnego, wykład 'Biblia w kulturze' (II semestr), oraz opcja X: Religia w świecie sztuki i kultury (IV semestr). Chociaż układ zajęć nie przewiduje paralelnego w stosunku do I stopnia wydzielenia zajęć dotyczących religii na ziemiach polskich, w program wpisany został także element regionalny i dotyczący Polski (opcja VIII: Religie a rzeczywistość świecka – współczesność, w III semestrze oraz opcja XI: Współczesne religie i wyznania – kontekst regionalny, w IV semestrze). Należy zwrócić uwagę, że większa jeszcze niż w I stopniu część przedmiotów przedłożona jest do swobodnego wyboru studentów; ich dojrzałość i kompetencje nabyte na poprzednim etapie studiów akademickich umożliwiają kompetentny dobór zajęć wedle zainteresowań, w świadomym kształtowaniu indywidualnego programu. Wybór proponowany jest przede wszystkim w ramach dwunastu przedmiotów do wyboru (tzw. opcji):

OPCJA I: Wybrane zagadnienia chrześcijaństwa średniowiecznego

OPCJA II: Religie starożytne

OPCJA III: Religia indoeuropejska

OPCJA IV: Warsztat naukowy religioznawcy

OPCJA V: Kontekst i scenografia kultu religijnego

OPCJA VI: Chrześcijaństwo nowożytne i współczesne

OPCJA VII: Podstawy religioznawstwa – nauki społeczne w religioznawstwie

OPCJA VIII: Religie a rzeczywistość świecka - współczesność

OPCJA IX: Wybrane zagadnienia teologiczne i filozoficzne

OPCJA X: Religia w świecie sztuki i kultury

OPCJA XI: Współczesne religie i wyznania – kontekst regionalny

OPCJA XII: Religia w świecie współczesnym

Podobnie jak w wypadku I stopnia studiów, poprzez całą sekwencję semestrów obecne są przedmioty teoretyczne, niezbędne w podstawowych uniwersyteckich studiach religioznawczych o charakterze ogólnoakademickim. Są one tak wprowadzone do programu, by z jednej strony nie powtarzały się z przyswojonymi już przez studentów, idących konsekwentną ścieżką akademicką, a z drugiej strony stanowiły fundamentalne elementy teorii religioznawczej, potrzebne i zrozumiałe dla studentów podążających ścieżką niekonsekwentną. Są to w szczególności: wykład Filozofia religii – wybrane zagadnienia w I semestrze, opcja IV: Warsztat naukowy religioznawcy w I semestrze, konwersatorium Fenomenologia religii w II semestrze, opcja VII: Podstawy religioznawstwa – nauki społeczne w religioznawstwie, obejmujący zagadnienia psychologii i socjologii religii oraz opcja IX: Wybrane zagadnienia teologiczne i filozoficzne, wprowadzający kwestie szczegółowe filozofii religii i teodycei, oba w III semestrze. Dla studentów przychodzących na II stopień po studiach innych niż religioznawstwo przewidziano specjalną ścieżkę uzupełniającą, w postaci opcjonalnych zajęć, zakończone egzaminem przeprowadzonym przez tutora.

Osobno należy wyróżnić przedmioty wpisane w program II stopnia religioznawstwa, mające kształcić umiejętności potrzebne humaniście *sensu largo* i religioznawcy *sensu stricto*. Obecne w trzech pierwszych semestrach, ujęte w pentadę skryptorium – lektorium – oratorium – translatorium – parlatorium, mają umożliwiać nabywanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w procesie tworzenia i redakcji tekstu naukowego, lektury i analizy tekstu, przygotowywania i prezentacji wypowiedzi ustnych, tłumaczenia tekstów naukowych, popularno-naukowych i publicystycznych na język polski, prowadzenia debaty w dyskursie publicznym i naukowym. Uzupełnieniem wymienionych są ćwiczenia ‘Warsztat naukowy humanisty’ w I semestrze, zapoznające studentów z podstawowym instrumentarium encyklopedycznym, leksykalnym, referencyjnym, bibliograficznym i bazodanowym, potrzebnym w pracy naukowej i zawodowej większości dzisiejszych zawodów humanistycznych, a także ćwiczenia anglojęzyczne ‘Religions in the modern world’ mające umożliwiać ćwiczenie wiedzy i umiejętności uprzednio nabytych w warunkach posługiwania się językiem obcym.

W związku z nową polityką państwa, zmierzającą do włączenia studentów w prowadzone na uczelni badania naukowe, w odniesieniu do studiów II stopnia przekładającą się na założenie, że ponad połowa programu studiów określona w punktach ECTS winna służyć udziałowi studenta w badaniach, określono i wykazano w siatce godzin całkowitą liczbę takich zajęć (**obejmują one 570 godzin, tj. 50% programu oraz 70 ECTS, tj. 56%**).

Religioznawstwo II stopnia w pełnym zakresie czerpie z najlepszych tradycji poszczególnych części Wydziału Filozoficzno-Humanistycznego UŁ pisania prac magisterskich, odbywającego się w warunkach relacji mistrzowsko-uczniowskich przez pełne dwa lata, przy niewielkiej liczbie magistrantów przypadających na promotora, regularnie odbywających się seminariach, twórczej atmosfery stałej dyskusji, wymiany literatury naukowej, doskonalenia powstających tekstów. Najlepsze z nich rekomendowane będą do nagród i ogłaszania drukiem – co jest najważniejszym środkiem realizacji postulatów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego włączania studentów II stopnia do badań naukowych realizowanych w jednostce prowadzącej kierunek. Należy przy tym zaznaczyć, że badania prowadzone w toku przygotowywania pracy magisterskiej mają odzwierciedlać zainteresowania studenta i tematykę seminarium, a nie doraźną tematykę prac prowadzonych w danym roku przez opiekunów-promotorów. Towarzyszące seminarium zajęcia specjalistyczne – okołoseminaryjne w gestii promotora (III semestr) mają być dodatkowym środkiem włączania studentów w badania naukowe. Ich rezultatem winny być prace publikowane następnie w serii wydawniczej bądź innym adekwatnym publikatorze.

Pełny wykaz przedmiotów wraz z towarzyszącymi im punktami ECTS oraz liczbą godzin ukazuje obowiązująca siatka II stopnia (por. **załącznik III**) oraz poglądowe tablice semestralne II stopnia (por. **załącznik IV**).

Kierunek religioznawstwo II stopnia na Uniwersytecie Łódzkim należy do kategorii studiów interdyscyplinarnych. Podejmujący na nim naukę zdobędą szeroką wiedzę na temat głównych systemów religijnych, ich historii i różnorodnej tradycji. Zostaną wprowadzeni w skomplikowane zagadnienia najważniejszych współczesnych nurtów i ruchów religijnych. Zapoznają się jednocześnie z metodami badawczymi nauk odgrywającymi pomocniczą rolę w badaniach religioznawczych - historii, historii sztuki, filozofii, archeologii, etnologii, psychologii czy filologii. Gruntowna znajomość różnic religijnych i związanych z nimi odmienności cywilizacyjnych pozwoli absolwentom nie tylko je rozumieć, ale i umiejętnie wyjaśniać. Winna też prowadzić do krytycznego odnoszenia się do stereotypów i służyć postawom tolerancji, a w konsekwencji przygotować do aktywnego uczestnictwa w komunikacji międzykulturowej.

Szerokość zainteresowań łączy się w religioznawstwie II stopnia z możliwością określania coraz precyzyjniej ścieżki edukacyjnej przez samych studentów. W toku zajęć wyraża się to możliwością samodzielnego doboru literatury przedmiotu, w czterosemestralnym toku kierunku znajduje to odzwierciedlenie w możliwości wyboru przedmiotów (**przedmioty z możliwością wyboru stanowią 510 godzin, tj. około 45% wszystkich godzin kierunku**). Studia umożliwiają również uczestnictwo w międzynarodowej wymianie studentów w ramach programu ERASMUS+ – oraz krajowej w ramach programu Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST.

2A. ZWIĘZŁY OPIS KIERUNKU

Kierunek religioznawstwo II stopnia na Uniwersytecie Łódzkim należy do kategorii studiów interdyscyplinarnych. Podejmujący na nim naukę zdobędą szeroką wiedzę na temat głównych systemów religijnych, ich historii i różnorodnej tradycji. Zostaną wprowadzeni w skomplikowane zagadnienia najważniejszych współczesnych nurtów i ruchów religijnych. Zapoznają się jednocześnie z metodami badawczymi nauk odgrywającymi pomocniczą rolę w badaniach religioznawczych - historii, historii sztuki, filozofii, archeologii, etnologii, psychologii czy filologii. Gruntowna znajomość różnic religijnych i związanych z nimi odmienności cywilizacyjnych pozwoli absolwentom nie tylko je rozumieć, ale i umiejętnie wyjaśniać. Winna też prowadzić do krytycznego odnoszenia się do stereotypów i służyć postawom tolerancji, a w konsekwencji przygotować do aktywnego uczestnictwa w komunikacji międzykulturowej.

3. POZIOM KSZTAŁCENIA

studia II stopnia (uzupełniające magisterskie)

4. PROFIL KSZTAŁCENIA

ogólnoakademicki

5. FORMA STUDIÓW

studia stacjonarne

6. ZASADNICZE CELE KSZTAŁCENIA

Studia religioznawcze II stopnia umożliwiają pozyskanie pogłębionej wiedzy akademickiej w zakresie religioznawstwa, złożone z rzeczowej, problemowej wiedzy na temat najważniejszych lokalnych, polskich i uniwersalnych zagadnień związanych z przeszłością i teraźniejszością europejskich i pozaeuropejskich religii i systemów etyczno-religijnych oraz agnostycyzmu i ateizmu. Wiedza ta mieści się w obrębie najważniejszych subdyscyplin religioznawstwa: religioznawstwa ogólnego, historii religii, filozofii religii, socjologii religii, psychologii religii, etnologii i antropologii religii, geografii religii. Absolwent takich studiów ma poszerzoną wiedzę o znaczeniu religioznawstwa w naukach humanistycznych i społecznych oraz jego specyfice przedmiotowej i metodologicznej, dzięki poznaniu aparatu pojęciowego władny jest precyzyjnie opisywać historię i współczesność religii oraz procesy w nich zachodzące, wykazuje pogłębioną świadomość znaczenia religii w historii i współczesności, posiada pogłębioną wiedzę na temat poszczególnych systemów religijnych i ich funkcjonowania, jest świadom zachodzących obecnie w świecie zmian oraz dostrzega złożoność powiązań religioznawstwa i innych dziedzin nauki i sfer życia człowieka; wiedzę rozpatruje polidyscyplinarnie. Rozumie potrzebę kulturalnej wymiany myśli, otwartości i tolerancji dla odmienności poglądów, jako niezbędnego elementu postępu naukowego. Studia wyrabiają dzięki osobnemu komponentowi programowemu cały szereg umiejętności potrzebnych współczesnemu humaniście na rynku pracy i w przestrzeni publicznej, od formułowania i należytego prezentowania wypowiedzi ustnych, poprzez tworzenie różnego rodzaju tekstów prezentujących treści pogładowe lub naukowe, po dokonywanie tłumaczenia naukowego na język polski i prowadzenie debat publicznych. Kompetencjami, które nabywa się w toku II stopnia studiów religioznawczych są również selekcja, analiza i synteza informacji, formułowanie sądów krytycznych, pogłębione umiejętności badawcze uzdalniające do wykorzystania zdobytej wiedzy w sposób właściwy dla przedstawienia opracowywanego problemu, głębsza umiejętność interpretacji wytworów kultury religijnej i elementów z nią powiązanych. Celem zasadniczym w odniesieniu do kompetencji personalnych i społecznych jest kształcenie potrzeby dalszego doskonalenia umiejętności, planowania i organizacji procesu uczenia się i nauczania, kształcenie postaw otwartości, tolerancji, promocja idei i działań dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego i duchowego.

Cele te wyrażają się w efektach kształcenia kierunku Religioznawstwo II stopnia, zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacyjnymi dla odnośnego obszaru. Pełną ich listę z odniesieniem efektów kierunkowych do obszarowych ilustruje **załącznik III**, zaś w odniesieniu do relacji między efektami kierunkowymi a efektami kształcenia przewidzianymi dla odpowiednich przedmiotów i typów zajęć – **załącznik IV** (macierz kompetencji).

7. UZYSKIWANY TYTUŁ ZAWODOWY

magister

8. MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA I KONTYNUACJI KSZTAŁCENIA

Studia Religioznawstwo II stopnia pozwalają na:

1. podjęcie studiów III stopnia tj. studiów doktoranckich, na tym samym bądź innym Wydziale w zakresie nauk humanistycznych
2. podjęcie pracy zawodowej wymagającej tytułu zawodowego magistra

Absolwenci kierunku będą przygotowani do podejmowania pracy w instytucjach edukacyjno-kulturowych oraz do pełnienia rozmaitych ról społecznych, szczególnie tych wymagających mediacji światopoglądowych czy interkulturowych. Może więc liczyć na zatrudnienie nie tylko w szeroko pojętych mediach, ale też w instytucjach rządowych i samorządowych, a nawet w biznesie. Posiadana wiedza będzie przydatna w szeroko pojętej działalności publicznej, często posiłkującej się wiedzą z różnych kontekstów religioznawstwa.

W rozumieniu Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2014 r. poz. 1145) oraz w odniesieniu do szerokich poziomów kompetencji określonych w ISCO-08 oraz poziomów kształcenia określonych w Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji (ISCED 2011) absolwenci religioznawstwa II stopnia są predestynowani do wykonywania zawodów klasyfikowanych zwłaszcza w grupie wielkiej 1. (przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy), 2. (specjaliści), 3. (technicy i średni personel) i 4. (pracownicy biurowi), a w pewnym zakresie, po przeszkoleniu, także 10. (siły zbrojne – z uwagi na znaczenie kwestii religijnych w działaniu Wojska Polskiego na misjach zagranicznych). Wiedza, umiejętności i postawy kształtowane na studiach mogą być przydatne zwłaszcza w wykonywaniu poniższych profesji (klasyfikacja wedle ww. Rozporządzenia; z uwagi na ogólnokształcący charakter studiów humanistycznych profesje niżej określone stanowią jedynie przykłady zbieżności kompetencyjnych):

z grupy wielkiej 1.

- 111101 Parlamentarzysta
- 111102 Polityk (minister, sekretarz / podsekretarz stanu)
- 111103 Przedstawiciel władzy samorządowej (marszałek, starosta, radny)
- 111190 Pozostali przedstawiciele władz publicznych
- 111201 Wyższy urzędnik państwowy
- 111202 Wyższy urzędnik placówki dyplomatycznej
- 111290 Pozostali wyżsi urzędnicy administracji rządowej
- 111301 Wyższy urzędnik samorządowy
- 111401 Zawodowy działacz organizacji komercyjnej
- 111402 Zawodowy działacz organizacji politycznej
- 111403 Zawodowy działacz organizacji pozarządowej
- 111404 Zawodowy działacz organizacji zawodowej
- 111405 Zawodowy działacz organizacji związkowej
- 111490 Pozostali zawodowi działacze organizacji członkowskich
- 112002 Dyrektor do spraw badawczo-rozwojowych
- 112005 Dyrektor do spraw personalnych
- 112007 Dyrektor generalny
- 112017 Prezes

112018 Rektor
112090 Pozostali dyrektorzy generalni i zarządzający
1345 Kierownicy w instytucjach edukacyjnych
134907 Kierownik archiwum
134908 Kierownik biblioteki
134909 Kierownik galerii sztuki
134910 Kierownik muzeum
134911 Komendant policji (powiatowy, miejski, rejonowy, komisariatu)
134912 Komendant straży gminnej / miejskiej
143116 Kierownik teatru
143901 Kierownik biura podróży
143902 Kierownik biura tłumaczeń

z grupy wielkiej 2.

231006 Nauczyciel akademicki – nauki humanistyczne
231015 Nauczyciel akademicki – nauki teologiczne
235911 Pedagog animacji kulturalnej
242312 Specjalista integracji międzykulturowej
242224 Specjalista do spraw stosunków międzynarodowych
242308 Specjalista do spraw kultury firmy
262101 Archiwista
262102 Muzealnik
262204 Broker informacji (researcher)
262205 Menedżer zawartości serwisów internetowych
263207 Religioznawca
263290 Pozostali archeolodzy, socjolodzy i specjaliści dziedzin pokrewnych
263306 Teolog
263590 Pozostali specjaliści do spraw społecznych
264101 Edytor materiałów źródłowych
264102 Pisarz
264103 Poeta
264104 Redaktor wydawniczy
264190 Pozostali literaci i inni autorzy tekstów
264201 Dziennikarz
264203 Krytyk artystyczny
264204 Redaktor programowy
264205 Reporter radiowy / telewizyjny / prasowy
265901 Twórca ludowy
265902 Bloger / vloger
265990 Pozostali twórcy i artyści gdzie indziej niesklasyfikowani

po odbyciu kształcenia uzupełniającego

233006 Nauczyciel historii
233020 Nauczyciel religii
233022 Nauczyciel wiedzy o kulturze
233023 Nauczyciel wiedzy o społeczeństwie
234102 Nauczyciel historii i społeczeństwa w szkole podstawowej
234116 Nauczyciel religii w szkole podstawowej
2636 Duchowni i osoby konsekrowane

z grupy wielkiej 3.

333201 Organizator imprez rozrywkowych (organizator eventów)
333202 Organizator imprez ślubnych
333204 Organizator usług konferencyjnych
333290 Pozostali organizatorzy konferencji i imprez

335502 Policjant służby kryminalnej
335504 Policjant służby prewencji
335505 Policjant służby wspomagającej
335590 Pozostali policjanci
3413 Pracownicy z zakresu działalności religijnej
343301 Bibliotekarz
343302 Pracownik galerii / muzeum
343303 Technik informacji naukowej
343304 Doradca do spraw zasobów bibliotecznych
343390 Pozostali pracownicy bibliotek, galerii, muzeów, informacji naukowej i pokrewni
343901 Animator kultury
343902 Asystent kierownika produkcji filmowej / telewizyjnej

z grupy wielkiej 4.

333201 Organizator imprez rozrywkowych (organizator eventów)
4110 Pracownicy obsługi biurowej
413103 Operator edytorów tekstu
422101 Pracownik biura podróży
422102 Rezydent biura turystycznego
441302 Korektor tekstu
441901 Asystent do spraw wydawniczych

9. WYMAGANIA WSTĘPNE, OCZEKIWANE KOMPETENCJE

Znajomość języka polskiego biegła w mowie i piśmie, udokumentowane ukończenie studiów I stopnia (religioznawczych lub innych akademickich) lub studiów jednolitych magisterskich, gotowość poszerzania wiedzy, predylekcje intelektualne, postawa otwartości na świat.

9A. ZASADY REKRUTACJI

W świetle Uchwały nr 354 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego podjętej 12 maja 2014 r., orientacyjny limit miejsc na studia religioznawcze II stopnia wynosi 50 osób. Kierunek zostanie uruchomiony, gdy zgłosi się co najmniej 30 osób. Przyjęcie na studia II stopnia przewidziano dla absolwentów studiów licencjackich/magisterskich kierunków: humanistycznych, społecznych, geograficznych, ekonomicznych i prawnych. Przyjęcie na podstawie złożenia wymaganych dokumentów. W przypadku zbyt dużej liczby zgłoszeń decydować będzie: konkurs dyplomów i średnia ocen ze studiów.

10. DZIEDZINY I DYSCYPLINY NAUKOWE, DO KTÓRYCH ODNOSZĄ SIĘ EFEKTY KSZTAŁCENIA

w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. z 2011 r. nr 179 poz. 1065):

dziedzina: nauk humanistycznych

dyscyplina naukowa: 1) archeologia; 3) etnologia; 4) filozofia; 5) historia; 6) historia sztuki; 13) religioznawstwo

11. PRZYPORZĄDKOWANIE DO OBSZARU KSZTAŁCENIA

j.w.:

obszar: 1. nauk humanistycznych

12. KIERUNKOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Jak wspomniano powyżej (ad 6.), kierunkowe efekty kształcenia kierunku Religioznawstwo II stopnia, zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacyjnymi dla odnośnego obszaru, z odniesieniem efektów kierunkowych do obszarowych efektów kształcenia, określonych dla nauk humanistycznych ilustruje **załącznik III**, zaś w odniesieniu do relacji między efektami kierunkowymi a efektami kształcenia przewidzianymi dla odpowiednich przedmiotów i typów zajęć – **załącznik IV** (macierz kompetencji). Zachodzi całkowita zgodność z deskryptorami obszarowymi z profilu akademickiego.

13. ZWIĄZEK Z MISJĄ UCZELNI I AKTUALNĄ STRATEGIĄ UŁ

Zachodzi daleko idąca zbieżność między programem religioznawstwa II stopnia a misją Uniwersytetu Łódzkiego i jego Strategią, a także wynikającą bezpośrednio z wyżej wymienionych Strategią Rozwoju Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ z grudnia 2014 r. Jednolitą Strategią Kierunku Religioznawstwo, z odniesieniami do celów strategicznych Wydziału, zawiera **załącznik V**.

14. KONSTYTUTYWNE RÓŻNICE W STOSUNKU DO INNYCH PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA O PODOBNE ZDEFINIOWANYCH CECHACH I EFEKTACH KSZTAŁCENIA PROWADZONYCH W UŁ

Należy zaznaczyć i podkreślić z całą stanowczością, że kierunek religioznawstwo nie znajduje wyraźnej analogii ani poprzez przedmiot kształcenia, ani poprzez konstrukcję programu, ani poprzez konstrukcję cech i efektów kształcenia z żadnym innym kierunkiem z dziedziny nauk humanistycznych bądź społecznych prowadzonych w Uniwersytecie Łódzkim.

1. Program uwzględnia większość subdyscyplin religioznawstwa;
2. Program zachowuje interdyscyplinarność wpisaną w specyfikę religioznawstwa; poszczególne przedmioty są przygotowane i prowadzone przez historyków, filozofów, antropologów i etnologów, archeologów i historyków sztuki, przy czym programy kierunków archeologia, etnologia, filozofia, historia, historia sztuki tylko w znikomym stopniu odzwierciedlają te same zagadnienia, nie skupiając się na zagadnieniach religijnych i religioznawczych;
3. Jedynie religioznawstwo pozwala na analityczny i syntetyczny ogląd kluczowych religii, wyznań, systemów etycznych i etyczno-religijnych w ujęciu historycznym, instytucjonalnym i systemowym;
4. Od filozofii religioznawstwo odróżnia inny przedmiot poznania, a program religioznawstwa nie ujmuje nieomal w ogóle logiki, epistemologii, estetyki, tam gdzie nie odnoszą się one bezpośrednio do przedmiotu religioznawstwa; z kolei program filozofii nie ujmuje niemal w ogóle historycznego i instytucjonalnego przeglądu religii i systemów etyczno-religijnych w sposób, w jaki czyni to program religioznawstwa; w inny sposób nabywa się również w toku obu studiów umiejętności praktyczne;
5. Etnologia/antropologia szczególnie uprzywilejowuje podejście hermeneutyczne, zaś metodą pozyskiwania danych czyni przede wszystkim badania terenowe, pozwalające na odkrycie wewnętrznej perspektywy jednostki – tego rodzaju perspektywa dostępna

jest na studiach religioznawczych tylko na zajęciach prowadzonych przez etnologów; te stanowią jedynie jej kilkunastoprocentową część. Z kolei religie stanowią jedynie część znacznie szerszego pola badawczego etnologów i antropologów. Nie ma też wyraźnego podobieństwa między programami kierunków etnologia i religioznawstwo obu stopni;

6. Daleko idące różnice zachodzą między programami historii i religioznawstwa – religioznawstwo głęboko i w rozpisaniu na kilka efektów kształcenia traktuje zagadnienia, które na studiach historycznych stanowią amalgamat wraz z zagadnieniami politycznymi, społecznymi, gospodarczymi, kulturowymi, genderowymi, z dziedziny życia codziennego i kultury materialnej. Wielu przedstawionych w programie religioznawstwa zagadnień nie uczy się w ogóle na studiach historycznych bądź przedkłada tylko pojedynczym studentom w ramach seminariów magisterskich bądź licencjackich.

14A. KONSTITUTYWNE RÓŻNICE W STOSUNKU DO INNYCH PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA STUDIÓW RELIGIOZNAWCZYCH PROWADZONYCH NA INNYCH PAŃSTWOWYCH UCZELNIACH W RZECZYPOSPOLITEJ

Program religioznawstwa I i II stopnia powstały w Uniwersytecie Łódzkim ma charakter autorski i wykazuje istotne różnice z kierunkami religioznawczymi, prowadzonymi w Polsce na kilku dalszych uczelniach (są to m.in. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Gdański). Trzeba zresztą podnieść, że jest to kierunek elitarny, którego nie prowadzą nawet wszystkie polskie uczelnie wyższe noszące miano Uniwersytetów (w tym, jeśli nie liczyć studiów podyplomowych, Uniwersytet Warszawski).

1. Religioznawstwo na poszczególnych polskich uczelniach często genetycznie wynika z jednolitej instytucjonalnie podstawy – rodzi się z instytutów/kierunków takich jak teologia czy filozofia; łódzkie religioznawstwo reprezentuje połączone perspektywy historyczne, antropologiczne, etnologiczne, filozoficzne, archeologiczne, estetyczne i z zakresu historii sztuki; tworzone jest przez specjalistów wszystkich ww. dyscyplin humanistycznych;

2. jest to kierunek stawiający silniej niż inne ośrodki w kraju na historię religii, umożliwiającą studentom dogłębne zapoznanie z procesem narodzin, kształtowania i przemian różnych religii i dostrzeżenia związków przeszłości z teraźniejszością;

3. program religioznawstwa obu stopni jest w UŁ związany nierozdzielnie z dziedzictwem kulturowym Polski, obszernie też zapoznaje z dziejami jej głównej historycznie religii – chrześcijaństwa, przy jednoczesnej możliwości porównania dziejów i doktryny tegoż z innymi systemami religijnymi. Umożliwia zatem studiowanie/analizowanie dziejów i rozwoju religii, z uwzględnieniem ziem polskich, na tle ogólnoeuropejskim; powyższe w żadnym wypadku nie oznacza jednak przyjęcia stosunku europocentrycznego;

4. łódzkie religioznawstwo umożliwia zapoznanie z religiami martwymi, z naciskiem na trwające lub odradzające się ich elementy (tzw. neopogaństwo) we współczesnym świecie;

5. religioznawstwo wedle ułożonego w Łodzi programu już na I stopniu studiów zwraca uwagę na religię we współczesności;
6. łódzki program religioznawczy obu stopni dostrzega agnostycyzm i ateizm jako nurty trwale obecne w dziejach ludzkości, często pomijane, a obecnie wyraźnie istotne w przestrzeni publicznej;
7. w sposób nieobecny gdzie indziej łączy porządki chronologiczny i diachroniczny z problemowym w ujmowaniu zjawisk o charakterze religijnym;
8. czerpie z wielu dekad doświadczeń łódzkich historyków, archeologów, filozofów, etnologów i historyków sztuki, od 1945 r. prowadzących własne, swoiste i twórcze badania naukowe także w polach i nurtach naukowych nierozzerwalnie związanych z religią;
9. umożliwia studiowanie religii antycznych, które na stałe weszły do dziedzictwa kultury zachodniej; dzięki istnieniu i księgozbiorowi Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana, Ceraneum, zapewnia unikatowy wgląd w pierwsze tysiąclecie chrześcijaństwa.

15. PLANY STUDIÓW

Pełny plan studiów II stopnia wraz z towarzyszącymi przedmiotom punktami ECTS oraz liczbą godzin ukazuje, jak wspomniano powyżej, obowiązująca siatka II stopnia (por. **załącznik I**) oraz poglądowe tablice semestralne II stopnia (por. **załącznik II**).

16. BILANS PUNKTÓW ECTS WRAZ ZE WSKAŹNIKAMI CHARAKTERYZUJĄCYMI PROGRAM STUDIÓW

Wskaźniki ECTS dla studiów religioznawczych II stopnia przedstawiają się następująco:

- a) łączna liczba punktów, jaką student musi zdobyć, aby uzyskać określone kwalifikacje: 124–125 punktów ECTS;
- b) łączna liczba punktów, którą student musi uzyskać na zajęciach kontaktowych (wymagających bezpośredniego udziału wykładowców i studentów): 124 punkty ECTS;
- c) łączna liczba punktów, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, profilu i poziomu kształcenia: 123 punkty ECTS;
- d) łączna liczba punktów, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym: 0 punktów ECTS;
- e) minimalna liczba punktów, którą student musi uzyskać, realizując moduły kształcenia w zakresie zajęć ogólnouczelnianych lub na innym kierunku studiów: 0 punktów ECTS;
- f) minimalna liczba punktów, którą student musi uzyskać na zajęciach z wychowania fizycznego: 1 punkt ECTS (wyjąwszy osoby zwolnione z ww. zajęć);
- g) liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych: 123 punkty ECTS;
- h) liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego: 0 punktów ECTS;
- i) łączna liczba punktów, którą student musi uzyskać w ramach praktyk: 1 punkt ECTS;

j) procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z obszarów kształcenia, jeśli program kształcenia na danym kierunku jest przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia – nie dotyczy;

k) łączna liczba punktów obejmująca zajęcia włączające studentów do badań naukowych oraz procentowy udział liczby punktów: 70 punktów ECTS, tj. 56%.

17. OPIS POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW LUB MODUŁÓW PROCESU KSZTAŁCENIA

Opis przedmiotów, zgodny z wymogami obowiązującymi w tym zakresie w Uniwersytecie Łódzkim, znajduje się w systemie USOS w postaci kompletu sylabusów.

18. TABELA OKREŚLAJĄCA RELACJE MIĘDZY EFEKTAMI KIERUNKOWYMI A EFEKTAMI KSZTAŁCENIA ZDEFINIOWANYMI DLA POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW

Macierz kompetencji znajduje się w **załączniku IV** do niniejszego programu.

19. OPIS SPOSOBU SPRAWDZENIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA W RAMACH DANEGO PROGRAMU

Sprawdzanie realizacji efektów kształcenia ma charakter ciągły (odbywa się w każdym semestrze) i częściowo selektywny. Przebiega dwutorowo: 1. osoba kierująca kierunkiem studiów lub ewentualnie pracownicy naukowcy przez nią wyznaczeni hospitują pewną liczbę pojedynczych zajęć w skali semestru; 2. dla wszystkich prowadzonych zajęć sporządza się karty ewaluacyjne, wypełniane przez prowadzących zajęcia dla każdego prowadzonego przedmiotu. Karty przechowuje osoba prowadząca kierunek.

Wzór karty ewaluacyjnej przedmiotu wraz z zalecanymi metodami ewaluacji efektów kształcenia zawiera **załącznik VI** do niniejszego programu.

Wydziałowy kalkulator punktów ECTS wraz ze słownikiem, przyjęty przez Senat UŁ, stanowi **załącznik VII** niniejszego programu.

Wydziałowy kalkulator punktów ECTS wraz ze słownikiem, przyjęty przez Senat UŁ, stanowi **załącznik VII** niniejszego programu.

20. OKREŚLENIE WYMIARU, ZASAD I FORM ODBYWANIA PRAKTYK

W toku semestru III lub IV drugiego roku studiów religioznawczych II stopnia student obowiązany jest odbyć praktyki zawodowe kierunkowe w wymiarze 30 godzin, za które otrzymuje 1 punkt ECTS. Praktyki te odbywa się w godzinach poza zajęciami uczelnianymi. Ramowy regulamin praktyk stanowi **załącznik VIII**.

21. EWENTUALNY PLAN ZAJĘĆ WYKŁADOWCÓW WIZYTUJĄCYCH

zainteresowanym wykładowcom wizytującym, przebywającym w jednostce podstawowej za zgodą władz Uniwersytetu i Wydziału zostaną przedstawione do poprowadzenia zajęcia zgodne z ich naukowym przygotowaniem.

22. WYKAZ I WYMIAR SZKOLEŃ OBOWIĄZKOWYCH

Studenci religioznawstwa II stopnia odbywają obowiązkowe szkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na zasadach ogólnych obowiązujących w Uniwersytecie Łódzkim, w pierwszym semestrze nauki.

23. WNIOSKI Z ANALIZY ZGODNOŚCI EFEKTÓW KSZTAŁCENIA Z POTRZEBAMI RYNKU PRACY

Por. strona 4

W toku przygotowania kierunku podjęto starania, by rozpoznać potrzeby rynku pracy i przestrzeni publicznej. Jak wykazało pogładowe badanie karier absolwentów religioznawstwa w skali kraju (głównie z Krakowa, Torunia, Gdańska, Lublina), wykonują oni rozliczne zawody intelektualne mieszczące się w tzw. grupach wielkich 1, 2, 3, 4 ministerialnej klasyfikacji (stanowią znaczną część wpisanych powyżej w punkt 8). Nie bez znaczenia jest fakt, że religioznawstwo funkcjonuje tylko na niektórych uczelniach w kraju, rynek nie jest nasycony osobami o takiej wiedzy i umiejętnościach. Należy dodać, że tego rodzaju studiów – wyjąwszy podyplomowe – nie ma np. Uniwersytet Warszawski. Wyzwania dyskursu na temat roli religii w sferze publicznej oraz oddziaływanie pozytywne i negatywne religii w świecie współczesnym powoduje, że wiedza i umiejętności oraz postawy absolwentów religioznawstwa są potrzebniejsze niż w przeszłości. Wyniki były porównywane z dostępnymi analogicznymi badaniami prowadzonymi zagranicą. Z kolei ankietowani przedsiębiorcy i przedstawiciele instytucji po przejrzaniu pogładowych tablic semestralnych, siatki/planu i efektów kształcenia z reguły wypowiadali się pozytywnie o ewentualnym zatrudnieniu w przyszłości pracownika, który ukończyłby takie studia. Przeprowadzono ponadto (dwukrotnie – przed zaprojektowaniem siatki oraz bezpośrednio przed przedłożeniem programu przed gremia Uczelni) ankiety wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów wydziału wskazujące z jednej strony na zainteresowanie kierunkiem, a z drugiej na brak konkurencji pomiędzy nowo tworzonym religioznawstwem a istniejącą ofertą dydaktyczną Wydziału. Określenie nazwy kierunku wykazuje daleko idącą rozpoznawalność i budzi pozytywne konotacje z akademickością; religioznawstwo jako nauka jest społecznie rozpoznawane.

Do niniejszej dokumentacji dołączone zostały następujące załączniki:

- I. siatka / plan studiów;
- II. pogładowe tablice semestralne;
- III. efekty kształcenia dla kierunku religioznawstwo II°;
- IV. macierz kompetencji kierunku religioznawstwo, studia II°;
- V. jednolita strategia kierunku religioznawstwo;
- VI. karta ewaluacyjna przedmiotu z zalecanymi metodami ewaluacji efektów kształcenia;
- VII. wydziałowy kalkulator punktów ECTS wraz ze słownikiem;
- VIII. regulamin praktyk kierunkowych.

AUTORSTWO PROGRAMU

dr hab. Sławomir Bralewski prof. UŁ
dr Andrzej Kompa
dr Anna Kowalska-Pietrzak
dr hab. Dariusz Jeziorny
dr Paweł Filipczak